نیم نگاه

از نخستین ترجمه معاصر نهج‌البلاغه به فارسی چه می‌دانید؟

ترجمه سید علی‌نقی فیض‌الاسلام اصفهانی از نهج‌البلاغه که به نهج‌البلاغه فیض‌الاسلام شناخته می‌شود، نخستین و مشهورترین برگردان فارسی نهج‌البلاغه در دوره معاصر است که سخنان امام علی(ع) را به خانه‌های فارسی‌زبانان برده و پا‌جان اقبالی مواجه شد که نهج‌البلاغه را در کنار قرآن و مفاتیح‌الجنان نشاند.

ترجمه فیض‌الاسلام که به خط طاهر خوشنویس نخستین بار در سال ۱۳۲۵ به چاپ رسید، در ۲۰ سال اول نزدیک به یک‌میلیون نسخه فروخته شد و پاره‌ای از نیروهای انقلابی در اواخر دوره پهلوی آن را متنی در راستای مبارزه با رژیم سلطنتی یافتند و شاید از همین رو بود که در دوره دو ساله ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۲، هشت بار انتشار یافت. چاپ پرتعداد این کتاب حتی پس از درگذشت فیض‌الاسلام در سال ۱۳۶۴ در ۸۱ سالگی، ادامه یافت. علی‌نقی فیض‌الاسلام در شرح کار خود گفته است: «از عشر سید رضی، مؤلف نهج‌البلاغه تا روزگار ما جز علما و خواص مردم کسی نمی‌دانست این کتاب، جامع همه حقایق دین مقدس اسلام و مذهب شریف جعفری بوده و افراد بشر را به سیادت و سعادت جاودانی راهنماست؛ تا اینکه خداوند عزوجل به این بنده توفیق عطا فرموده و این کتاب مکرم را... در دسترس جهانیان گذاشتم تا اینکه همگان به عظمت آن آشنا شدند». از وی همچنین ترجمه و تفسیر قرآن کریم و نیز ترجمه و شرح صحیفه سجادیه انتشار یافته است.

به‌باور مصطفی ملکیان، هنوز هم هیچ‌کدام از ترجمه‌های نهج‌البلاغه در دقت به پای اثر فیض‌الاسلام نمی‌رسد. این اثر حتی در مواردی مبنای متن دیگر ترجمه‌ها قرار گرفته است. از سوی دیگر، سید جعفر شهیدی، از مترجمان بنام نهج‌البلاغه گفته ترجمه فیض‌الاسلام بیشتر بر پایه شرح قرآن کریم و نیز ترجمه و شرح صحیفه سجادیه انتشار یافته است.

فیض‌الاسلام در اثر خود به ترجمه صِرف واژگان اکتفا نکرده و در موارد بسیاری، از جمله اَماکن، ضمایر، ضرب‌المثل‌ها و شأن نزول‌ها، توضیحاتی ارائه و گاه جملاتی در تبیین کلام امام علی(ع) ذکر نموده است؛ از جمله در فراز «لاتُقَاتِلُوهُمْ حتّیٰ یَبدَأُکُم» روشن ساخته گروهی که امام علی(ع) سپاه خود را از شروع جنگ با آنان نهی نمود، «لشکر شام» بوده است. وی همچنین در حکمت دوم، «صَدرُ العاقِلِ صُندوقُ سِرِّه» را ترجمه کرده: «سینه خردمند مخزن راز اوست، و سپس در پرانتز افزوده است: «خردمند، بیگانه را از راز خود آگاه نمی‌سازد». بدین ترتیب باوجود افزوده‌هایی که گاه نادرست هم هستند، ترجمه فیض‌الاسلام از نظر دقت و امانت‌داری در انتقال معنا، از ترجمه‌های رایج است.

اثر فیض‌الاسلام علاوه بر ترجمه متن اصلی دارد و در موارد بسیاری به تصریح، تبیین و شرح کوتاه درون‌متنی پرداخته، اما همچنان نمی‌توان آن را از زمره شرح‌های مرسوم نهج‌البلاغه خواند، چرا که همه افزوده‌های یاد شده از جنس رفع ابهام و یاری رساندن به فهم درست و در پرانتز افزوده است: «خردمند، بیگانه را از راز خود آگاه نمی‌سازد». بدین ترتیب باوجود افزوده‌هایی که گاه نادرست هم هستند، ترجمه فیض‌الاسلام از نظر دقت و امانت‌داری در انتقال معنا، از ترجمه‌های رایج است.

فیض‌الاسلام علاوه بر ترجمه متن اصلی دارد و در موارد بسیاری به تصریح، تبیین و شرح کوتاه درون‌متنی پرداخته، اما همچنان نمی‌توان آن را از زمره شرح‌های مرسوم نهج‌البلاغه خواند، چرا که همه افزوده‌های یاد شده از جنس رفع ابهام و یاری رساندن به فهم درست و در پرانتز افزوده است: «خردمند، بیگانه را از راز خود آگاه نمی‌سازد». بدین ترتیب باوجود افزوده‌هایی که گاه نادرست هم هستند، ترجمه فیض‌الاسلام از نظر دقت و امانت‌داری در انتقال معنا، از ترجمه‌های رایج است.

موعظه

آیت‌الله حائری شیرازی

آن ۶ هزار سال عبادت، کار آن دو دقیقه سجده را نکرد!

ابلیس ۶ هزار سال عبادت کرد. وقتی به او گفتند بر آدم سجده کن، نکرد. اگر بر آدم سجده کرده بود، این ۶ هزار سالش هم مقبول واقع می‌شد. پس دو نوع عبادت داریم: «عبادت ۶ هزار ساله» و «عبادت سجده بر آدم». شما مردها هی می‌پائید اطاعتی که خانم‌ها از شما می‌کنند از نوع چه عبادتی است و وظایفی که شما نسبت به همسرتان انجام می‌دهید از نوع چه عبادتی است؟ شما می‌گویید ما طبق آیه «الرجال قوامون علی النساء» «قوام» هستیم و او تحت قیمومیت ماست. ما می‌مانیم اطاعت زن از چه سنخ عبادتی است و کارهای شما؟ چه نوع عبادتی است؟ انجام وظایف مردبودنت به همسرش، از نوع عبادت ۶ هزار ساله است؟ اجرا؟ چون همراه با آقایی است، همراه با عزت است. اما اطاعت زن از شوهر، از نوع «سجده سجده را نکرد! این را داده‌اند به زن‌ها و آن را داده‌اند به شما؟ واقعاً خدای تعالی بین مرد و زن، عادلانه برخورد کرده است. چه جور شده است که خدا چنین کاری با زن‌ها کرده است؟ چون اطمینان داشته که مهم‌نمنهای آن‌ها می‌پذیرند. خداوند می‌دانسته این‌ها جهت عاطفی دارند. این‌ها وقتی حساب می‌کنند که خدا گفته، اطاعت می‌کنند.

برش گفت‌وگو

آنچه‌ندیدیم

پنجه‌های رسانه‌ای ما نه پنجه‌گیری‌های رسانه‌ای را می‌دیدند نه پنجه‌گیری‌های جنگ را. حاج قاسم می‌گوید: ما در این ۱۰-۱۵ سال این‌قدر جنگ و فرماندهانش را به طور ناقص و بدون پرداختن به همه ابعاد وجودی جنگ و تلویزیون نشان دادیم که مردم فکر می‌کنند جنگ یعنی همین چیزهایی که می‌بینند. ما نگاه‌مان به رسانه‌ها و سینما داشته باشیم که حقیقتاً در این حوزه‌ها تخصصی ندارند و با پیچیدگی‌های رسانه‌ای کار آشنا نیستند. ولی کارهای مدیریتی می‌کنند. مدیریت رسانه در اختیار دوستانی است که دقیق با پیچیدگی‌های این قضا آشنا نیستند. یکی از مهم‌ترین مسائل ما همین است و شاید علت اینکه رهبر معظم انقلاب از وضعیت متعدد و از وضعیت رسانه‌ای حاکم گلایه کرده‌اند همین مسئله باشد؛ ایشان فرمودند دلیل اینکه ما در حوزه رسانه‌ای ضعیفیم و دشمن در حوزه رسانه‌ای قوی است این است که ما حتی تا به امروز پیچیدگی‌های دهم و یا یک صدم بوده است. درخصوص پول‌های آزاد شده هم گفتند دولت میراندار بدهی‌های بسیار از دولت‌های گذشته است که باید در این زمینه‌ها هزینه بشود.

■ **هزینه سفر به عتبات کاهش یابد**

این مداح اهل بیت(ع) مطالبه اصلی مداحان از رئیس جمهور را پیگیری هزینه سفر به عتبات دانست و گفت: آقای پیرانیت در سخنرانی خود از بازگشایی مرز زمینی صحبت کرد که البته این موضوعی است که میان دو کشور عراق و ایران است اما بحث هزینه بابت سفربه عراق موضوعی بود که دولت می‌تواند در این زمینه وارد شود و کمک کند. در این جلسه مطرح شد چه راهکارهایی برای سفر ترکیه وجود دارد همان راهکارها برای سفر عتبات هم تعبیه شود تا هزینه سفر کاهش یابد.

■ **مداحان در ارتباط مستقیم با مردم هستند**

نیکبختیان با اشاره به اینکه برگزاری این جلسه بسیار مهم و ضروری است زیرا مداحان ارتباط مستقیم با اقشار مختلف مردم دارند و گاهی که دغدغه‌های مردم را می‌شنوند اگر از امور و برنامه‌های دولت باخبر باشند می‌توانند پاسخگوی مردم‌شوند. گفت: رئیس جمهور هم از برگزاری این جلسه ابراز خرسندی کردند و وعده دادند این جلسه سالانه ادامه داشته باشد. ایشان توضیحاتی درخصوص برنامه‌های مختلف دولت دادند، البته باتوجه به دیدار مسئولان دولت با رهبر معظم انقلاب وعده دادند توضیحات تکمیلی‌تری از برنامه‌ها را ارائه می‌دهند.

در بخش دیگری از این مراسم تعدادی از ستایشگران و مداحان اهل بیت(ع) ضمن نوحه‌سرایی به ذکر مصائب و مناقب شخصیت والای ام‌المؤمنین حضرت خدیجه(س) پرداختند.

هیئت

روایت ذاکران اهل بیت(ع) از ضیافت افطاری رئیس جمهور

مداحان چه مطالباتی از رئیس جمهور داشتند؟

جمعی از مداحان کشور همزمان با شب وفات حضرت خدیجه(س) در ضیافت افطاری رئیس جمهور شرکت کردند و دغدغه‌ها و مشکلات اقشار مختلف جامعه را با آیت‌الله رئیسی درمیان گذاشتند.

به گزارش فارس، نخستین دیدار جامعه مداح و ذاکران اهل بیت(ع) با آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور در قالب ضیافت افطاری دوشنبه ۲۲ فروردین ماه همزمان با شب رحلت ام‌المؤمنین حضرت خدیجه(س) برگزار شد. رئیسی در این دیدار استفاده از ظرفیت هیئت‌های مذهبی را مورد تأکید قرار داد و گفت: هیئت‌های مذهبی از جوانان با اخلاص و همیشه در صحنه تشکیل شده است و می‌توان از این ظرفیت به‌دلیل برای رفع بسیاری از مشکلات استفاده کرد. جلسات هیئت‌های مذهبی کلاس درس آموزی و خودسازی است و لازم است در آن از اشعار و مطالبی استفاده شود که برای جوانان سازنده بوده و اخلاق و معنویت را در وجود آنان رشد دهد. در این دیدار حمید منتظر رئیس کانون مداحان استان تهران، علی انسانی شاعر و مداح اهل بیت(ع)، مرتضی طاهری رئیس هیئت‌مدیره خانه مداحان، مهدی سلحشور مداح اهل بیت(ع)، مسعود پیرایش مداح اهل بیت(ع) و سعید حدادیان مداح اهل بیت(ع) در سخنانی دغدغه‌ها، نگرانی‌ها و پیشنهادهای خود را در موضوعات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی با رئیس جمهور درمیان گذاشتند.

■ **استقبال رئیس جمهور از دیدار با مداحان وعده تکرار این دیدارها**

احمد چینی، از پیرغلامان حاضر در این نشست در گفت‌وگو با فارس با اشاره به اینکه مداحان در این جلسه درخصوص مشکلات اقتصادی و دغدغه‌های معیشتی مردم صحبت کردند، تصریح کرد: رئیس جمهور علت ایجاد این مشکلات را برای مداحان تشریح کرد و مژده داد برنامه‌های خوبی در این زمینه طراحی شده و بعزودی ثمر خواهد داد و این نوید را داد که بخشی از این مشکلات برطرف خواهد شد.

چینی ادامه داد: مداحان در این جلسه پیشنهاد دادند که بخشی از جوانان جوی در عرصه‌های جهادی خود به‌خصوص جهاد تبیین استفاده کند که رئیس جمهور هم با استقبال از این پیشنهاد، از این دغدغه‌مندی قدردانی کرد.

این پیرغلام آستان سیدالشهدا(ع) برگزاری این مجلس را بسیار خوب و مفید توصیف کرد که با استقبال رئیس جمهور بناست ادامه داشته باشد و در مناسبت‌های مختلف دوباره برگزار شود و افزود: پیگیری دغدغه‌های مردم در زمینه سفر به عتبات از دیگر مطالبات مداحان از رئیس جمهور بود. این روزها عاشقان بسیاری علاقه‌مند سفر به عتبات هستند که هم امکانات لازم وجود ندارد و هم هزینه‌ها بسیار بالاست. رئیس جمهور در این خصوص وعده پیگیری برای حل مشکلات را دادند البته اعلام هم کردند بخشی از این مسائل و مشکلات از سوی ایران نیست و طرف عراقی همکاری لازم را ندارد.

■ **از پیگیری وضعیت پیرغلامان سیدالشهدا(ع) تا دست‌گیری مستضعفان**

نیکبختیان با اشاره به اینکه برگزاری این جلسه بسیار مهم و ضروری است زیرا مداحان ارتباط مستقیم با اقشار مختلف مردم دارند و گاهی که دغدغه‌های مردم را می‌شنوند اگر از امور و برنامه‌های دولت باخبر باشند می‌توانند پاسخگوی مردم‌شوند. گفت: رئیس جمهور درباره مشکلات بخشی از پیرغلامان سیدالشهدا(ع) که به دلیل کهولت سن دیگر توان اجرای برنامه ندارند و خانه‌نشین شده‌اند گفتم و توضیحاتی درزمینه وضعیت بیمه مداحان ارائه دادم که مشکلات بسیاری برای این قشر دارد. رئیس جمهور هم از این مسئله بسیار استقبال کردند و به آقای اسماعیلی، مسئول دفتر خود دستور دادند پیگیر رفع این مشکلات شود.

وی افزود: یکی دیگر از مطالبات مداحان از رئیس جمهور پیگیری ادامه یافتن اقدامات خوب او

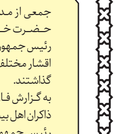

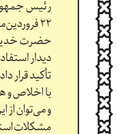

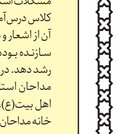

حجت الاسلام محمدی فرید از آسیب‌شناسی رسانه دینی در ماه مبارک رمضان می‌گوید

ضرورت آموزش سخت برای جنگ نرم

گزیده

جنگ نرم، نیاز به آموزش‌های جدی و سخت دارد. کسی که در این میدان فعالیت می‌کند باید روایت را دقیق بشناسد؛ بتواند یک روایت را تحلیل و تجزیه کرده و مؤلفه‌های آن را شناسایی نماید. باید روایت را خوب بشناسد. نشانه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی را بشناسد. باید سواد بصری داشته باشد تا به لحاظ بصری اثری را تحلیل کند. مجموعه عواملی وجود دارد که به نظر می‌رسد نیروهای ما باید به این حوزه‌ها توجه داشته باشند و تخصصی ورود کنند.

زینب اصغریان | یکی از مهم‌ترین معضلات ما در حوزه رسانه این است که رسانه و به‌خصوص مدیران آن برای مقابله با عملیات روانی دشمن آموزش ندیده‌اند. هرکسی که علاقه و دغدغه رسانه دارد وارد عرصه رسانه‌ای کشور شده است. حتی ممکن است تخصص لازم را نداشته باشد اما آدم خوبی باشد؛ آمده مسئولیتی را در عرصه رسانه قبول کرده است. از طرفی رسانه ما مشکل نیازسنجی و ذائقه‌سازی دارد و چون نیازهای مردم را به‌درستی شناسایی نکرده نمی‌تواند بر اساس ذائقه مردم فیلم بسازد، سریال درست کند و حتی در عرصه مطبوعات حرفی برای گفتن داشته باشد.

برای بررسی دقیق‌تر این مسئله، پای صحبت حجت‌الاسلام محمد محمدی فرید، استاد حوزه و مؤلف کتاب «سواد رسانه» رفتیم و با ایشان به گفت‌وگو نشستیم. مصاحبه‌ای که می‌خوانید بخش اول گفت‌وگو با ایشان است.

■ **به اذعان برخی کارشناسان یکی از معضلات عمده در رسانه‌ها، فاصله گرفتن مدیران رسانه از نظر و سلیقه مردم است. رسانه چگونه می‌تواند با ذائقه‌سازی تلاش کند ارزش‌های دینی را آن‌گونه که باید و شاید در جامعه نهادینه نماید؟**

مسئله اصلی ما در رسانه، مسئله مشترک ما در همه رسانه‌ها یک مشکل است؛ این مسئله را در حوزه پخش شبکه نمایش خانگی داریم و همین مسئله در روزنامه هم وجود دارد. آن مشکل و درد مشترک این است معمولاً پیچیدگی‌های کار رسانه‌ای که خوب دری نمی‌شود که مشکلات زیادی برای همه رسانه‌های جبهه انقلاب اسلامی به وجود آورده است. رسانه مقوله‌ای بسیار پیچیده است ولی وقتی با زبان ساده با مخاطب خود صحبت می‌کند، افراد در ارتباط با رسانه متوجه پیچیدگی‌های کار نمی‌شوند. این مسئله موجب شده عموم افرادی که در حوزه‌های مختلف تحصیلاتی دارند این توان را در خودشان ببینند که در این دیدار به توانمندی هیئت‌ها اشاره کرد و اینکه در عرصه‌ها و زمان‌های مختلف و مورد نیاز، هیئت‌ها به‌طور هیچ‌چشمداشت و منتی پای کار کمک‌رسانی آمدند و گره‌گشای مشکلات مردم بودند.

نیکبختیان تصریح کرد: یکی از مباحثی که در سخنان بسیاری از مداحان بود طرح دغدغه و مشکلات معیشتی و اقتصادی مردم بود که در این شرایط کنونی باسختی‌های بسیاری مواجه شده‌اند و اینکه تشریح کرد و مژده داد برنامه‌های خوبی در این زمینه طراحی شده و بعزودی ثمر خواهد داد و این نوید را داد که بخشی از این مشکلات برطرف خواهد شد.

چینی ادامه داد: مداحان در این جلسه پیشنهاد دادند که بخشی از جوانان جوی در عرصه‌های جهادی خود به‌خصوص جهاد تبیین استفاده کند که رئیس جمهور هم با استقبال از این پیشنهاد، از این دغدغه‌مندی قدردانی کرد.

این پیرغلام آستان سیدالشهدا(ع) برگزاری این مجلس را بسیار خوب و مفید توصیف کرد که با استقبال رئیس جمهور بناست ادامه داشته باشد و در مناسبت‌های مختلف دوباره برگزار شود و افزود: پیگیری دغدغه‌های مردم در زمینه سفر به عتبات از دیگر مطالبات مداحان از رئیس جمهور بود. این روزها عاشقان بسیاری علاقه‌مند سفر به عتبات هستند که هم امکانات لازم وجود ندارد و هم هزینه‌ها بسیار بالاست. رئیس جمهور در این خصوص وعده پیگیری برای حل مشکلات را دادند البته اعلام هم کردند بخشی از این مسائل و مشکلات از سوی ایران نیست و طرف عراقی همکاری لازم را ندارد.

■ **از پیگیری وضعیت پیرغلامان سیدالشهدا(ع) تا دست‌گیری مستضعفان**

نیکبختیان با اشاره به اینکه برگزاری این جلسه بسیار مهم و ضروری است زیرا مداحان ارتباط مستقیم با اقشار مختلف مردم دارند و گاهی که دغدغه‌های مردم را می‌شنوند اگر از امور و برنامه‌های دولت باخبر باشند می‌توانند پاسخگوی مردم‌شوند. گفت: رئیس جمهور درباره مشکلات بخشی از پیرغلامان سیدالشهدا(ع) که به دلیل کهولت سن دیگر توان اجرای برنامه ندارند و خانه‌نشین شده‌اند گفتم و توضیحاتی درزمینه وضعیت بیمه مداحان ارائه دادم که مشکلات بسیاری برای این قشر دارد. رئیس جمهور هم از این مسئله بسیار استقبال کردند و به آقای اسماعیلی، مسئول دفتر خود دستور دادند پیگیر رفع این مشکلات شود.

وی افزود: یکی دیگر از مطالبات مداحان از رئیس جمهور پیگیری ادامه یافتن اقدامات خوب او

یادداشت

چند نکته متفاوت در زمینه حادثه تروریستی حرم رضوی

جایگاه اصلی نزد خداوند «همیشه در متن بودن» نیست!

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عباس نصیری فرد |

حادثه تروریستی حمله به سه نفر از روحانیون در حرم رضوی و در پی آن شهادت شهیدان اصلانی و دارایی ثابت کرد در باغ شهادت برای کسانی که در خلوص و گمنامی و به دور از هیاهوی پُست‌ها و مقام‌ها، نه در مرکز بلکه حتی در حاشیه شهرها به تبلیغ معارف دینی و خدمت به مردم محروم مشغول هستند همچنان باز است.

این شهیدان نماد روحانیان حقیقی ولی گمنامی بودند که پیامبرگونه در مناطق مستضعف‌نشین مشهد در جایگاه امام جماعت مشغول خدمت‌رسانی بودند.

بالاترین عنوان و پست و مقام شهید اصلانی امام جماعت بود. عنوانی که متأسفانه امروز از طرف روحانیت یک کار فرعی محسوب می‌شود که نمود اجتماعی زیادی ندارد. اگر چه در تاریخ روحانیت شیعه، همیشه مسجد بهترین بستر ارتباط با مردم و مؤثرترین جایگاه تأثیر بر جامعه، امامت جماعت بوده است.

اینکه از زمان پخش خبر شهادت شهید اصلانی افراد زیادی در پست‌ها و مقام‌های بالای اجتماعی و سیاسی غبطه نحوه شهادت ایشان را می‌خورند، باید درسی باشد برای ما که مقام و جایگاه اصلی نزد خداوند همیشه در متن بودن نیست بلکه بسیاری مواقع در حاشیه بودن اما به وظیفه عمل کردن است.

سیر معنوی تاریخ انقلاب اسلامی همیشه این‌گونه بوده که بر اساس مقتضیات زمان و نیاز انقلاب اسلامی، صحنه جهاد و میدان نبرد به فضل و لطف الهی با یک حادثه‌ای مشخص می‌شود. شهادت شهیدان اصلانی و دارایی میدان جهاد را در این برهه از زمان مشخص کرده است؛ میدان و صحنه جهاد امروزی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی حول محور مسجد و سلاح و ابزار جهاد، تبیین معارف دینی و آرمان‌های انقلابی است و شهید اصلانی نماد جهادگر تبیین است که با شهادتش میدان جهاد و صحنه نبرد امروزی را مشخص نموده است.

جهاد نیست! اگر زن، قوامیت مرد را پذیرفت، مانند ملائکه می‌شود که سجده بر آدم را پذیرفتند. زن‌ها خیال می‌کنند خدا عایشان نکرده است. اشتباه می‌کنند! خدا سجده بر آمدن راداد به زن‌ها! عبادت معمولی ۶ هزار ساله را داد به مردها، از این نظر، مردها یک عبادت از نوع «سجده بر آدم» بدهکارند. با نماز و روزه و حج و این‌ها نمی‌شود. باید به میدان جنگ بروند تا معلوم شود منافق هستند یا مؤمن؟

شما مردها باید بروید جهاد، بعد آنجا مخالفت با نفس کنید تا از نوع سجده بر آدم شود. سجده بر آمدن این است که حرف مرد را گوش کنند اما «سجده بر آدم» برای شما مردها این است که تحت فرمان رهبر بروید جلو گلوله. یعنی تحت مدیریت رهبر تان فحش بخورید، هتک بشوید، اهانت بشوید، تذلت ببینید! این ذلت سجده بر آدم است. آن وقت ببین ۶ هزار سال عبادت، کار دو دقیقه سجده را نکرد! این راداده‌اند به زن‌ها و آن را داده‌اند به شما! واقعاً خدای تعالی بین مرد و زن، عادلانه برخورد کرده است. چه جور شده است که خدا چنین کاری با زن‌ها کرده است؟ چون اطمینان داشته که مهم‌نمنهای آن‌ها می‌پذیرند. خداوند می‌دانسته این‌ها جهت عاطفی دارند. این‌ها وقتی حساب می‌کنند که خدا گفته، اطاعت می‌کنند.

یک حدیث بفهمی بهتر است از آن که هزار حدیث [نفهمیده] نقل کنی.

برش گفت‌وگو

از ساده‌انگاری تا ساده‌سازی

ما همیشه حاج قاسم را فقط یک آدم خوب تصویر کرده‌ایم؛ یک آدم بی‌نهایت ساده، ولی توجه نداشتیم حاج قاسم در میدان با آمریکا که ابرقدرت دنیاست نبرد می‌کند و رجز می‌خواند و بازی رساندن به فهم درست و در پرانتز افزوده است: «خردمند، بیگانه را از راز خود آگاه نمی‌سازد». بدین ترتیب باوجود افزوده‌هایی که گاه نادرست هم هستند، ترجمه فیض‌الاسلام از نظر دقت و امانت‌داری در انتقال معنا، از ترجمه‌های رایج است.

فیض‌الاسلام علاوه بر ترجمه متن اصلی دارد و در موارد بسیاری به تصریح، تبیین و شرح کوتاه درون‌متنی پرداخته، اما همچنان نمی‌توان آن را از زمره شرح‌های مرسوم نهج‌البلاغه خواند، چرا که همه افزوده‌های یاد شده از جنس رفع ابهام و یاری